

NOVA OBRA POÈTICA COMPLETA DE J.V. FOIX

►►►

El 1965 Jaume Vallcorba Rocosa, pare de l'editor, feia, a propòsit de l'aparició d'*Escenificació de cinc poemes*, una observació que ens ajudarà a dir-ho: "La poesia de J.V. Foix és, sovint, una acció en un paisatge d'éssers i coses trucs. Cada poema és una evocació -en el sentit complet de la paraula-, en la qual els éssers i les coses són el mateix, quant a signe, que els mots del poeta; i l'acció que s'hi esdevé és un explicar-se de l'esperit, fins i tot un configurar-s'hi, al llarg d'una vivència. A la seva poesia, la realitat és embruixada, o sigui, és portada més ençà i més enllà de la seva objectivitat material, fins a buidar-la'n, i fins a ésser sublimada en ficció".

Llegim-ho en Gimferrer, que ens retorna al que

Foix ha estat un luxe únic, un producte insòlit de la cultura catalana, a la lectura del qual no ens és lícit de renunciar

S'ha publicat l'«Obra poètica en vers i en prosa», de J.V. Foix

aquesta investigació té d'experiència personal: "Testimoniatge, per emprar l'expressió ferrateriana, de la crisi de la idea de personalitat que caracteritza els temps moderns, l'obra poètica de J.V. Foix s'inicià amb una successió mòbils i intercanviable de figuracions i escamoteigs que n'eren la metàfora. Davant un món hostil, el poeta expressava el dubte de la pròpia identitat; davant una realitat en constant transmutació, feia palesos els trànsits i la intercomunicació del món mental i el món figuratiu, del real i l'ideal, del somni i la vetlla; imatges, al capdavall, d'una altra mobilitat, la d'un ésser que es disgrega i multiplica. [...] Proteic, Foix és alhora un March o un Cavalcanti i un avantguardista extrem".

DUALITATS I TENSIONS

El joc lingüístic i l'aparent artífici formal del poeta de Sarrià amaga i mostra a la vegada, de fet com tota obra humana, dualitats i tensions. Però amb tanta profunditat i destil·lant fins a tal extrem l'anècdota vivencial, que el contacte amb aquest nucli temàtic demana del lector gairebé un esforç paral·lel al que ha seguit l'autor. El nucli temàtic -com es desprèn de les paraules citades de Molas, Gimferrer i Vallcorba Rocosa- de saber-se contradictori i fer-ne agosaradament virtut. De ser alhora i sense perplexitat modern i arcaic.

"M'exalta el nou i m'enamora el vell", diu un dels seus versos gairebé populars, síntesi expressiva d'avantguarda i classicisme. De sentir la transparència entre real i irreal: "És quan dormo que hi veig clar", diu un altre dels versos més difosos. Que ens porta al cap també aquell "Si pogués acordar Raó i Folli...". O un altre, potser la veritable divisa: "Ésser molts i ningú". Per aquest camí, el de la dualitat absoluta viscuda sense estridències, adqui-

reix també sentit el contacte entre lletres i arts, la reducció de la distància entre el text i la plàstica, o la dissolució de les diferències entre vers i prosa. O, fins i tot, la rara habilitat de sentir-se elitista, sectari, i alhora heu indiscutible de la veu popular.

AMANT DEL RISC

Com ha dit Manuel Guerrero: "Amb la seva obra singular, ens transporta del local a l'universal, del no-res a l'absolut,

BIBLIOGRAFIA ESSENCIAL

PER ANAR MÉS ENDINS

Edicions de l'obra poètica

- **Obra poètica en vers i en prosa.** Pròlegs d'Albert Manent i de Gabriel Ferrater. Text establert d'acord amb la Fundació J.V. Foix, amb notes explicatives i complementàries de Jordi Cornudella. Edicions 62. Barcelona, 2000.
- **Obra poètica.** Edició a cura de J. Vallcorba Plana, en catorze volums. Quaderns Crema. Barcelona, 1983-1997.
- **Antologia poètica.** Homenatge al poeta en els seus vuitanta anys. Tria de Marià Manent, Pere Quart, Josep Romeu, Gabriel Ferrater, Albert Manent, Pere Gimferrer. Proa. Barcelona, 1973 (n'hi ha reedicions posteriors).
- **Antologia poètica.** A cura de Pere Gimferrer. Edicions 62. Barcelona, 1980.
- **100 pàgines triades per mi.** La Campana. Barcelona, 1987.

Altres textos de Foix

- **Articles i assaigs polítics.** Obres completes, III. Edició a cura de Manuel Carbonell. Edicions 62. Barcelona, 1985.
- **Sobre literatura i art.** Obres completes, IV. Edició a cura de Manuel Carbonell. Edicions 62. Barcelona, 1990.

Sobre l'autor i la seva obra

- **Àlbum Foix. Una successió d'instant.** A cura de Joan de Déu Domènech i de Vinyet Panyella. Quaderns Crema. Barcelona, 1990.
- **J.V. Foix, investigador en poesia i amic de les arts.** Catàleg de l'exposició organitzada en commemoració del Centenari del naixement de J.V. Foix. Fundació La Caixa. Barcelona, 1994.
- Gabriel Ferrater, **Foix i el seu temps.** Quaderns Crema. Barcelona, 1987.
- Pere Gimferrer, **La poesia de J.V. Foix.** Edicions 62. Barcelona, 1974.
- Manuel Guerrero, **J.V. Foix, investigador en poesia.** Empúries. Barcelona, 1996.

de l'instant a l'eternitat". Foix, "investigador en poesia, amic de les arts, amant del risc i del rar", ha estat un luxe únic, un producte insòlit de la cultura catalana, a la lectura i les ensenyances del qual no ens és lícit de renunciar.

És, una vegada més, l'autor qui hi posa els mots justos, ara a la cita inicial de l'*Àlbum Foix*, editat el 1990 per Quaderns Crema: "La vida ha estat per a mi una successió d'instant. I cada instant m'ha posat en contacte amb l'eternitat".

Inconstants signes de normalitat

► No acabarem d'agrair mai prou a Josep Maria Cruzet que, un any tan difícil com el 1946, s'obstinés a fundar l'Editorial Selecta, i que només dos anys després iniciés amb la *Biblioteca Perenne* l'edició de l'obra completa o escollida dels autors, clàssics o moderns, al voltant dels quals s'articula la tradició literària catalana. Els seus prop de 40 volums, editats potser amb més bona voluntat que criteris professionals, són encara avui un patrimoni fundacional necessari per a qui vulgui començar biblioteca.

Després, només ha estat comparable, des de la perspectiva d'una política cultural de redreçament, la col·lecció d'Edicions 62 *Clàssics Catalans del Segle XX*, iniciada el 1965. Fins ara ha publicat més de 80 volums, sovint amb més precipitació que intenció, que han donat patent de cànon a una tria prou assenyalada d'escriptors contemporanis.

Ara -i passo per alt altres projectes editorials que no han tingut el caràcter

clarament vertebrador d'aquests dos-, Selecta i Edicions 62 inicien, després de l'adquisició d'aquella per aquesta, una mena de simbiosi que es materialitza en la nova col·lecció *Clàssics Catalans*, iniciativa conjunta d'Edicions 62 i la Diputació de Barcelona, de característiques formals pròximes a les de la *Perenne*, i que ha obert foc amb l'*Obra poètica en vers i en prosa* de Foix i els *Dietaris* de Marià Manent.

Cal saludar aquesta novetat, i felicitar-se de la implicació de la Diputació de Barcelona, en la mesura que pugui ser una garantia que els criteris que permetran avaluar-la no seran limitadament comercials sinó, sobretot, culturals i polítics. El gran forat negre de l'edició catalana -ara que, tant se val si amb pena o amb glòria, es pot dir que l'altre, el de la consolidació d'un mercat gairebé massiu, sembla prou superat- continua sent la incapacitat de trobar una fórmula que faci viable, per dir-ho ras i curt, una *Pléiade* catalana.

L'alta responsabilitat que tenen els promotors d'aquesta nova col·lecció és, d'entrada, evitar els principals mals dels seus precedents. D'una banda, cal generositat i alhora rigor per donar cabuda a obres i autors sense els quals no es pot articular un cànon d'avui, orientador, dinàmic, estimulador. Generositat i rigor, però ni màniga ampla ni sectarisme. De l'altra, cal tenir la valentia d'establir criteris editorials i filològics sense els quals no es poden fixar els textos. I aquesta és una tasca imprescindible si no es vol tornar a l'estadi de les discussions que especialistes estrets han mantingut sobre la bondat d'alguns punts i algunes comes, tan estèrils.

La proposta és important. I ens mantenim a l'expectativa. Perquè l'edició de Foix no ha salvat prou aquests esculls. I no podem amagar un punt d'alarma davant la manera de fer que revelen aspectes obscurs del *Nou diccionari de la literatura catalana* que acaba d'editar també Edicions 62.